

**WOJEWODA
ŚWIĘTOKRZYSKI**

Kielce, dnia 05 listopada 2025 roku

Znak sprawy: SO.I.431.13.2025

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**Pan Tomasz Socha
Wójt Gminy Kije**

Kontrolę w UG Kije przeprowadzili w dniu 15 października 2025 r. pracownicy Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach:

- Agnieszka Skrzyniarz – inspektor wojewódzki - kierownik zespołu kontrolerów
- Edyta Piotrowska-Cholewa – Kierownik Oddziału ds. Nadzoru i Obywatelstwa Polskiego – członek zespołu kontrolerów

na podstawie pisemnych upoważnień do kontroli nr-y: 757/2025 i 758/2025 wydanych z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ŚUW

Zakres kontroli i okres objęty kontrolą:

- I. - sposób sporządzania aktów stanu cywilnego: urodzeń, małżeństw, zgonów w trybie zwykłym;
 - sposób gromadzenia akt zbiorowych dla aktów sporządzonych w trybie zwykłym (*akta zbiorowe: dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktów stanu cywilnego i zamieszczania w nich późniejszych wpisów*).
- II. - sposób sporządzania aktów stanu cywilnego: urodzeń, małżeństw, zgonów w trybie szczególnym (transkrypcja, odtworzenie, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego);
 - sposób gromadzenia akt zbiorowych dla aktów sporządzonych w trybie szczególnym (*akta zbiorowe: dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktów stanu cywilnego i zamieszczania w nich późniejszych wpisów*);
 - prawidłowość zamieszczania wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów państw zagranicznych lub rozstrzygnięć innych organów państw zagranicznych.

III. - sposób przechowywania dokumentów tj. ksiąg papierowych stanu cywilnego, akt zbiorowych, blankietów odpisów i zaświadczeń (bezpieczeństwo ich przechowywania);

- sposób wykorzystania blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.

Zgodnie z § 18 Zarządzenia Nr 132/2019 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 8 listopada 2019 r. w sprawę szczegółowych warunków i trybu przeprowadzania kontroli zewnętrznej przez pracowników Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach obowiązuje następująca skala ocen kontrolowanej działalności:

- 1) ocena pozytywna – gdy w zakresie objętym kontrolą nie stwierdzono jakichkolwiek nieprawidłowości lub uchybień, albo gdy stwierdzone uchybienia miały wyłącznie charakter formalny i nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań,
- 2) ocena pozytywna z uchybieniami – gdy stwierdzone w toku kontroli uchybienia występowały w sposób powtarzający się, lecz miały one charakter wyłącznie formalny i nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań,
- 3) ocena pozytywna z nieprawidłowościami – gdy stwierdzone nieprawidłowości nie przekraczały założonego dla kontroli progu istotności (ze względu na charakter, wartość lub kontekst), albo progu istotności ustalonego na podstawie cech ilościowych i jakościowych, założonego dla kontroli wykonania zadań,
- 4) ocena negatywna – gdy stwierdzone nieprawidłowości przekraczają założony dla kontroli próg istotności (ze względu na charakter, wartość lub kontekst), albo próg istotności ustalony na podstawie cech ilościowych i jakościowych, założony dla kontroli wykonania zadań.

Kontrolą objęto:

I. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym

II. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego) oraz uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

III. przechowywanie dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń

Wykonanie zadań w Urzędzie Stanu Cywilnego w Kijach oceniam:

Ad. I - pozytywnie z nieprawidłowościami

Ad. II – negatywnie

Ad. III – negatywnie

Kontrola miała na celu ocenę czy sporządzanie aktów stanu cywilnego w trybie zwykłym oraz w trybie szczególnym oraz zamieszczanie wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów państw zagranicznych lub rozstrzygnięć innych organów państw zagranicznych odbywają się zgodnie z przepisami prawa, tj.: ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2025 poz. 594 zwaną dalej Pasc), ustawą z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 1359 ze zm. zwaną dalej Krio), ustawą z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572 ze zm.), ustawą z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.) oraz aktami wykonawczymi, w tym szczególnie Rozporządzeniem MSW z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (t.j. Dz. U. 2015 poz. 225 ze zm.), Rozporządzeniem Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2023 poz. 1023), Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 6 grudnia 2023 r. w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia Dz.U. 2023 poz. 2733), Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz.U. poz. 2734); ustawą z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. 2023r. poz. 773) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2024 (Dz.U. 2023 poz. 2747); Rozporządzeniem Rady (WE) Nr 2201/2003 z dn. 27 listopada 2003 dotyczącym jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz. U. UE.L. 2003.338.1 ze zm.), Rozporządzeniem Rady (UE) nr 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (Dz.U. UE. L. 178/1), konwencjami wielostronnymi i bilateralnymi, w tym Rozporządzeniami WE w sprawach z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Ocenia podlegał także sposób wykorzystania blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń oraz sposób przechowywania dokumentów tj. ksiąg papierowych stanu cywilnego, akt zbiorowych, blankietów odpisów i zaświadczeń (bezpieczeństwo ich przechowywania, w tym zachowanie zasad bezpieczeństwa przechowywania dokumentów określonych w ustawie z dn. 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1669 ze zm.).

Wyjaśnić również należy, iż dobór próby poddanej kontroli oparto na osądzie kontrolerów wynikającym z ich doświadczenia zawodowego oraz wiedzy na temat kontrolowanej jednostki, przy czym dla przedmiotu kontroli określonego:

- w pkt 1 przyjęto nie mniej niż 25 przypadków sporządzenia aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym;

- w pkt 2 przyjęto nie mniej niż 20% przypadków sporządzenia aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym oraz przypadków zamieszczenia (lub odmowy zamieszczenia) wzmianek lub przypisków na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcia innego organu państwa obcego;

- w pkt 3 przyjęto sposób wykorzystania nie mniej niż 100 blankietów przekazanych urzędowi stanu cywilnemu.

Jako miernik dla przedmiotu kontroli określonego:

- w pkt 1 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (sporządzania asc z naruszeniem przepisów prawa lub nieprawidłowego gromadzenia akt zbiorowych) w stosunku do

ilości wszystkich skontrolowanych aktów stanu cywilnego (ponad 50% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną);

- w pkt 2 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (sporządzania asc z naruszeniem przepisów prawa, nieprawidłowego gromadzenia akt zbiorowych, uznania lub odmowy uznania orzeczenia/rozstrzygnięcia sądu zagranicznego lub innego organu zagranicznego z naruszeniem przepisów prawa) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych zdarzeń (ponad 50% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną);

- w pkt 3 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (blankietów, które nie mają statusu blankietu „czystego”, wykorzystanego do wydania dokumentów lub zniszczonego) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych blankietów (ponad 5% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną)

W Urzędzie Stanu Cywilnego w Kijach zatrudniona jest obecnie na stanowisku Kierownika USC Pani Anna Mikrut oraz na stanowisku Zastępcy Kierownik USC Pani Iwona Hutryk, które udzielały kontrolującym niezbędnych wyjaśnień. W okresie podlegającym kontroli (tj. 2024r.) stanowisko Kierownika USC Kije zajmowała Pani Aleksandra Korczyńska, która była zatrudniona w USC Kije do końca października 2024r.

W wyniku przeprowadzonej kontroli dokonano następujących ustaleń:

I. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym

W kontrolowanym okresie w USC Kije sporządzono w trybie zwykłym:

- 0 aktów urodzenia,
- 20 aktów małżeństwa
- 15 aktów zgonu

Kontroli poddano 20 aktów małżeństwa i 15 aktów zgonu (łącznie 35 aktów, 100% zdarzeń) sporządzonych w trybie zwykłym.

Akty małżeństwa poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia/forma zawarcia małżeństwa
1.	2608022/00/AM/2024/531954	małżeństwo przed kierownikiem usc
2.	2608022/00/AM/2024/880326	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
3.	2608022/00/AM/2024/354225	małżeństwo przed kierownikiem usc
4.	2608022/00/AM/2024/337797	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
5.	2608022/00/AM/2024/059969	małżeństwo przed kierownikiem usc
6.	2608022/00/AM/2024/427281	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”

7.	2608022/00/AM/2024/018384	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
8.	2608022/00/AM/2024/144642	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
9.	2608022/00/AM/2024/507624	małżeństwo przed kierownikiem usc
10.	2608022/00/AM/2024/238581	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
11.	2608022/00/AM/2024/940743	małżeństwo przed kierownikiem usc
12.	2608022/00/AM/2024/031565	małżeństwo przed kierownikiem usc
13.	2608022/00/AM/2024/384870	małżeństwo przed kierownikiem usc
14.	2608022/00/AM/2024/720987	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
15.	2608022/00/AM/2024/816781	małżeństwo przed kierownikiem usc
16.	2608022/00/AM/2024/468279	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
17.	2608022/00/AM/2024/218621	małżeństwo przed kierownikiem usc
18.	2608022/00/AM/2024/952227	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
19.	2608022/00/AM/2024/484683	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
20.	2608022/00/AM/2024/823021	małżeństwo przed kierownikiem usc

5 spośród 20 sporządzonych aktów małżeństwa (nr 1, 3, 4, 5, 9 z powyższej tabeli) zawierały nieprawidłowości.

Małżeństwa zawarte przed kierownikiem usc: W aktach zbiorowych znajdują się: zapewnienia nupturientów o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa (przeszkody - określone w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym), protokoły przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński podpisane przez właściwe osoby (nupturientów, świadków, kierownika usc). Małżeństwa zostały zawarte w dacie ważności zapewnień.

Przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński następowało w terminie określonym w art. 4 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego: *„małżeństwo przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego nie może być zawarte przed upływem miesiąca od dnia, kiedy osoby, które zamierzają je zawrzeć, złożyły kierownikowi urzędu stanu cywilnego pisemne zapewnienie, że nie wiedzą o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie tego małżeństwa. Jednakże kierownik urzędu stanu cywilnego może zezwolić na zawarcie małżeństwa przed upływem tego terminu, jeżeli przemawiają za tym ważne względy.”*

W dwóch przypadkach (akty o nr 2608022/00/AM/2024/354225, 2608022/00/AM/2024/384870) Kierownik USC pozytywnie rozpatrzyła wnioski o skrócenie terminu oczekiwania na zawarcie związku małżeńskiego wynikającego z art. 4 Krio. W aktach zbiorowych znajdują się wnioski o skrócenie terminu wraz z uzasadnieniem. Zgoda na skrócenie terminu, o którym mowa w art. 4 Krio, przybrała

jednak postać decyzji administracyjnej, która – biorąc pod uwagę przepisy prawa – nie ma żadnego umocowania prawnego. W powyższym przypadku, kierownik usc winien sporządzić jedynie pisemną informację o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o skrócenie miesięcznego terminu.

Należy wyjaśnić, iż co do zasady: jedynie odmowa dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego następuje w formie decyzji administracyjnej, chyba, że sama ustawa Pasc wskazuje inną formę odmowy (*np. odmowa wydania zaświadczenia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa,, odmowa skrócenia miesięcznego terminu na zawarcie małżeństwa przed kierownikiem usc – art. 4 Krio i inne – forma pisemnego zawiadomienia*). Pozytywne rozstrzygnięcia z zakresu rejestracji stanu cywilnego przybierają formę czynności materialno-technicznej lub pisemnej zgody. Art. 76 ust. 10 Pasc stanowi: *„Zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem terminu, o którym mowa w art. 4 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, kierownik urzędu stanu cywilnego albo konsul udziela na piśmie.”*

Jako nieprawidłowość należy odnotować fakt, iż 2 akty małżeństwa zawartego przed kierownikiem USC sporządzone zostały z naruszeniem terminu określonego w art. 86 ust. 1 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, który stanowi: „Kierownik urzędu stanu cywilnego, który przyjął oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński, sporządza akt małżeństwa najpóźniej w następnym dniu roboczym.”

- akt o nr 2608022/00/AM/2024/354225 – małżeństwo przed kierownikiem usc zostało zawarte 05.09.2024r., akt sporządzono 27.09.2024r.;

- akt o nr 2608022/00/AM/2024/059969 - małżeństwo przed kierownikiem usc zostało zawarte 10.08.2024r. (sobota), akt sporządzono 14.08.2024r. (środa).

Jako nieprawidłowość (naruszenie art. 86 ust. 1 Pasc, mówiącego o tym, iż akt małżeństwa sporządza ten kierownik usc, który przyjął oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński) należy również odnotować, że w przypadku aktu małżeństwa nr 2608022/00/AM/2024/531954, oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński przyjmował Wójt Gminy Kije (będący również z mocy prawa Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego), on również podpisał protokół, a zatem również i Wójt powinien sporządzić akt małżeństwa, natomiast wskazany akt małżeństwa został sporządzony przez inną osobę, zatrudnioną w USC Kije na stanowisku „etatowego” kierownika usc. W tego typu przypadkach zaleca się, aby akt małżeństwa został sporządzony przez tę samą osobę, która dokonała czynności i podpisała protokół przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński.

W czterech przypadkach (akty o nr 2608022/00/AM/2024/354225, 2608022/00/AM/2024/059969, 2608022/00/AM/2024/507624, 2608022/00/AM/2024/384870) doszło do zawarcia małżeństwa poza lokalem usc, na podstawie art. 85 ust. 5 Pasc: *„Na wniosek osoby zamierzającej zawrzeć małżeństwo kierownik urzędu stanu cywilnego przyjmuje oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego w okręgu rejestracji stanu cywilnego, w którym jest on właściwy, jeżeli wskazane we wniosku miejsce zawarcia małżeństwa zapewnia zachowanie uroczystej formy jego zawarcia oraz bezpieczeństwo osób obecnych przy składaniu oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński.”*

W dwóch przypadkach dokumenty zgromadzone w aktach zbiorowych nie budzą wątpliwości. Znajdują się w nich (*oprócz zapewnień o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa i protokołu przyjęcia oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński*) wniosek nupturientów wraz z uzasadnieniem oraz oświadczeniem, że zaproponowane miejsce zawarcia związku małżeńskiego zapewnia bezpieczeństwo oraz zachowanie uroczystej formy oraz dowód opłaty, o której mowa w art. 85 ust. 8 Pasc.

W dwóch przypadkach ślubu poza lokalem usc (nr aktów - 2608022/00/AM/2024/059969, 2608022/00/AM/2024/507624) w aktach zbiorowych znajdowały się zaskakujące wnioski zatytułowane „wniosek o wydanie zaświadczenia o zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa wyznaniowego”, w których wskazywano lakonicznie na końcu, że ślub będzie zawarty „w dworku”. Należy zauważyć, że w tych przypadkach oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński miał przyjąć przecież kierownik usc, nie były to śluby konkordatowe. W aktach zbiorowych znajdowały się zatem zupełnie nielogicznie brzmiące wnioski, przy czym nie ulega wątpliwości, że to właśnie Kierownik USC stworzyła wzór tego wniosku, na którym nupturienti tylko dopisywali, że ślub będzie zawarty w dworku.

Małżeństwa „konkordatowe”:

W aktach zbiorowych przechowywane są następujące dokumenty: zapewnienia nupturientów, zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego. Kontrolujący stwierdzili także, że w aktach zbiorowych przechowywane są odrębne wnioski nupturientów „o wydanie zaświadczenia o zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa wyznaniowego”. Taka praktyka pozostaje jednak zbędna i nie znajduje oparcia w przepisach praw, dlatego należy od niej odstąpić.

Zaświadczenia duchownych opatrzone zostały wpisywaną odręcznie datą wpływu do USC w Kijach, kontrolujący zalecają jednak, by w przyszłości wpływające dokumenty opatrywać pieczętą wpływu. Dochowane zostały terminy określone w art. 8 § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (przekazanie zaświadczenia przez duchownego przed upływem 5 dni od dnia zawarcia małżeństwa).

Wszystkie małżeństwa zawarte zostały w dacie ważności zapewnień.

Jako nieprawidłowość należy odnotować fakt, iż 1 akt „konkordatowego” małżeństwa sporządzony został z naruszeniem terminu określonego w art. 86 ust. 3 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, który stanowi: „Jeżeli zawarcie małżeństwa nastąpiło w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, akt małżeństwa sporządza się najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu otrzymania zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego”.

- akt o nr 2608022/00/AM/2024/337797 – ślub został zawarty 24.08.2024r.; wpływ zaświadczenia od duchownego do usc 26.08.2024r., akt sporządzono 27.09.2024r.;

Kontrolujący stwierdzili także, że wszystkie dokumenty (zapewnienia, protokoły, zaświadczenia) sporządzone są na obowiązujących formularzach.

Treść aktów małżeństw: nie budzi wątpliwości.

Dowody: akty małżeństwa wraz z aktami zbiorowymi, sporządzone w kontrolowanym okresie w trybie zwykłym jako bieżąca rejestracja, wymienione w tabeli powyżej

Akty zgonów poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2608022/00/AZ/2024/017618	tryb zwykły
2.	2608022/00/AZ/2024/411203	tryb zwykły
3.	2608022/00/AZ/2024/435719	tryb zwykły
4.	2608022/00/AZ/2024/375178	tryb zwykły
5.	2608022/00/AZ/2024/025907	tryb zwykły
6.	2608022/00/AZ/2024/753563	tryb zwykły
7.	2608022/00/AZ/2024/927720	tryb zwykły
8.	2608022/00/AZ/2024/431759	tryb zwykły
9.	2608022/00/AZ/2024/991881	tryb zwykły
10.	2608022/00/AZ/2024/354495	tryb zwykły
11.	2608022/00/AZ/2024/752890	tryb zwykły
12.	2608022/00/AZ/2024/618810	tryb zwykły
13.	2608022/00/AZ/2024/225695	tryb zwykły
14.	2608022/00/AZ/2024/968847	tryb zwykły
15.	2608022/00/AZ/2024/830623	tryb zwykły

W aktach zbiorowych przechowywane są odpowiednie części karty zgonu (tj. cz. I karty zgonu) oraz sporządzone na obowiązującym formularzu protokoły zgłoszenia zgonu, podpisane przez osobę zgłaszającą zgon i Kierownika USC.

5 spośród 15 sporządzonych aktów zgonu (nr 1, 5, 6, 8, 15 z powyższej tabeli) zawierały bardzo istotne nieprawidłowości mające wpływ na treść aktu zgonu.

- naruszenie art. 92 Pasc oraz art. art. 95 ust. 1 pkt 4 Pasc – podstawą sporządzenia aktu zgonu jest karta zgonu. Akt zgonu zawiera: datę i godzinę oraz miejsce zgonu albo jeżeli nie są znane – datę i godzinę oraz miejsce znalezienia zwłok. Wyjaśnić dodatkowo należy, że rubryka dot. daty i godziny oraz miejsce znalezienia zwłok w akcie zgonu może zatem zostać uzupełniona tylko i wyłącznie w przypadku, kiedy w karcie zgonu nie wskazano daty i godziny oraz miejsca zgonu

W przypadku dwóch aktów zgonu o numerach 2608022/00/AZ/2024/017618 2608022/00/AZ/2024/025907 w karcie zgonu wpisano datę znalezienia zwłok i miejsce zgonu. W sporządzonym akcie zgonu uzupełniano rubryki: data znalezienia zwłok i miejsce znalezienia zwłok. Należy wyjaśnić, że we wskazanych dwóch przypadkach mamy w pierwszej kolejności do czynienia z błędnym, niestarannym wypełnianiem karty zgonu przez wystawcę karty zgonu. Obowiązkiem osoby sporządzającej kartę zgonu jest dbałość o właściwe i bezsporne wypełnienie danych w karcie zgonu. W przypadku, gdy data i miejsce zgonu są możliwe do ustalenia należy wypełnić w karcie zgonu rubrykę dot. daty i miejsca zgonu (jeśli dodatkowo możliwe jest ustalenie godziny zgonu – należy uzupełnić godzinę zgonu w karcie zgonu), dane w zakresie daty, godziny i miejsca znalezienia zwłok należy zaś pozostawić puste. W przypadku, gdy data i miejsce zgonu nie jest możliwe do ustalenia przez osobę

sporządzającą zgon, w karcie zgonu należy uzupełnić tylko dane w zakresie daty, godziny oraz miejsca znalezienia zwłok. W karcie zgonu nie należy stosować zapisów typu: data znalezienia zwłok i miejsce zgonu (jak w opisywanych przypadkach) czy data zgonu i miejsce znalezienia zwłok.

W sytuacji, kiedy sposób wypełnienia karty zgonu budzi wątpliwości, obowiązkiem kierownika USC sporządzającego akt zgonu jest przeprowadzenie stosownego postępowania wyjaśniającego (którego w opisywanym przypadku zabrakło), tak aby przekładana karta zgonu będąca podstawą sporządzanego aktu nie budziła wątpliwości.

We wskazanych przypadkach, Kierownik USC w Kijach przyjęła karty zgonu, których dane budziły wątpliwości (powinny one zatem zostać najpierw poprawione przez osobę sporządzającą kartę zgonu) a następnie sporządziła akty zgonu, które w swojej treści nie odzwierciedlają w pełni danych zawartych w tych kartach zgonu, bowiem uzupełnione zostały w tych wypadkach dane w zakresie daty i miejsca znalezienia zwłok.

Podobny błąd został również popełniony w odniesieniu do aktu zgonu o nr 2608022/00/AZ/2024/753563. W tym wypadku, w karcie zgonu wpisano datę i godzinę znalezienia zwłok oraz miejsce zgonu, w akcie zgonu uzupełniono zaś datę i godzinę zgonu oraz miejsce zgonu. Tutaj również Kierownik USC zaniechała wyjaśnienia zaistniałych wątpliwości, a następnie uzupełniła datę i godzinę zgonu w sposób, który nie znajduje odzwierciedlenia w załączonej karcie zgonu. Dodatkowo wskazać należy, że w aktach zbiorowych do tego aktu zgonu przechowywana jest niepotrzebnie także kopia III części karty zgony, przeznaczonej dla celów statystycznych.

W przypadku aktu zgonu o nr 2608022/00/AZ/2024/431759 mamy do czynienia z kolejnym przypadkiem przyjęcia przez Kierownika USC błędnie wypełnionej karty zgonu oraz sporządzenia aktu zgonu nie odzwierciedlającego w pełni danych zawartych w karcie zgonu. W tym przypadku, w karcie zgonu lekarz stwierdzający zgon w ogóle nie wpisał nazwy miejscowości, w której zgon nastąpił, wpisał tylko „dom”. Niedopuszczalne jest, by Kierownik USC samodzielnie „ustalał” nazwę miejscowości, w której zgon nastąpił, powyższa kwestia powinna zostać ustalona przez wystawcę karty zgonu i znaleźć bezsporne odzwierciedlenie w danych zawartych w sporządzonej karcie zgonu. Dodatkowo, przy sporządzaniu tegoż aktu zgonu doszło do jeszcze jednego błędu Kierownika USC, bowiem w karcie zgonu wpisano godzinę zgonu 10.12, natomiast w akcie zgonu została wpisana godzina 10.10.

W przypadku aktu zgonu o nr 2608022/00/AZ/2024/830623 Kierownik USC wpisała z kolei w zakresie miejsca i godziny zgonu inne dane niż wynikające z prawidłowo wypełnionej karty zgonu. W karcie zgonu wpisano miejsce zgonu - Włoszczowice, godzinę zgonu - 02.27; natomiast w akcie zgonu widnieją dane: miejsce zgonu - Kije, godzina zgonu - 02.25.

Podsumowując, należy stwierdzić, że w przypadku 5 sporządzonych aktów zgonu stwierdzono bardzo istotne nieprawidłowości, stanowiące nie tylko naruszenie przepisów, ale wprost wpływające na treść sporządzanych aktów, a zatem mogące wywoływać negatywne konsekwencje dla osób, które będą posługiwać się odpisami aktów.

Dowody: akty zgonu wraz z aktami zbiorowymi, sporządzone w kontrolowanym okresie w trybie zwykłym jako bieżąca rejestracja, wymienione w tabeli powyżej.

Przypiski: zgodnie z art. 25 ust. 1 Pasc: „Informacje o innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby oraz informacje wpływające na stan cywilny tej osoby zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego w formie przypisków.” W art. 25 ust. 2 Pasc wskazano zaś, „sporządzając akt stanu cywilnego

lub dołączając do niego wzmiankę dodatkową, niezwłocznie zamieszcza się przypiski przy innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby.”

Obowiązek nałożony powyższym przepisem jest realizowany w USC Kije. Przypiski zawierają aktualną numerację aktów (tj. numery nadane aktom w elektronicznym rejestrze).

Dane przy akcie: zgodnie z art. 20 ust. 2 i 3 Pasc: „w rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego dane o obywatelstwie oraz nr PESEL osoby, której akt dotyczy, jeżeli został nadany. W rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie urodzenia, oprócz danych określonych w ust. 2, numery PESEL rodziców osoby, której akt dotyczy, jeżeli zostały nadane.”

Obowiązek nałożony przytoczonym wyżej przepisem jest realizowany przy aktach sporządzanych w trybie zwykłym.

Przekazywanie danych do GUS:

W większości skontrolowanych przypadków widniejąca w systemie data przesłania danych do GUS pokrywała się z datą sporządzenia aktu stanu cywilnego lub przesłanie danych nastąpiło po upływie kilku lub kilkunastu dnia; jednakże w kilku przypadkach (akty zgonu nr 6, 7 i 8 z załączonej tabeli) przesłanie danych nastąpiło dopiero po upływie ponad dwóch miesięcy. Kierownik USC w Kijach przekazała drogą pocztową do Urzędu Statystycznego w Olsztynie kopie I części kart zgonu oraz oryginały III części kart zgonu, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2023r. w sprawie programu badań statystycznych na rok 2024 (Dz.U. poz. 2747).

Sposób prowadzenia akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego: Należy stwierdzić, iż w USC Kije akta zbiorowe, co do zasady, są prowadzone zgodnie z dyspozycją § 43 *Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego*, który stanowi:

„1. Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego, niezależnie od postaci, w której są sporządzone, opatruje się oznaczeniem nadanym aktowi stanu cywilnego, którego dotyczą.

2. Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego niesporządzone w formie dokumentu elektronicznego oznacza się dodatkowo datą sporządzenia aktu stanu cywilnego, którego dotyczą, i prowadzi się je w porządku chronologicznym.”

Nadmienić należy, że w przypadku akt zbiorowych do aktów małżeństw, w jednym przypadku akta zbiorowe zostały oznaczone błędnie – innym numerem niż sporządzony akt; w jednym przypadku akta zbiorowe w ogóle nie zostały zaś oznaczone numerem aktu.

Sposób dokumentowania wniesienia opłaty skarbowej przy sporządzanych aktach:. W aktach zbiorowych przechowywane są dowody wniesienia opłaty skarbowej w odpowiedniej dla danej czynności wysokości.

Reasumując, w ramach procesu sporządzania aktów stanu cywilnego (urodzeń, małżeństw, zgonów) w trybie zwykłym, kontroli poddano łącznie 35 aktów (20 aktów małżeństw i 15 aktów zgonu), spośród których 10 oceniono jako akty zawierające nieprawidłowości, co stanowi 29%.

W tym miejscu należy wskazać przyjęty przez kontrolerów próg istotności, którego przekroczenie wywołuje ocenę negatywną, a mianowicie: ponad 50% stwierdzonych nieprawidłowości powoduje

ocenę negatywną, przy czym: *Nieprawidłowość to działanie lub zaniechanie, które z punktu widzenia kryteriów kontroli (legalność) jest nielegalne (narusza przepisy prawa).*

Realizacja zadań w przedmiocie sporządzania aktów stanu cywilnego (urodzeń, małżeństw, zgonów) w trybie zwykłym została zatem oceniona jako **pozytywna z nieprawidłowościami**.

II. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego) oraz uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

W kontrolowanym okresie w USC Kije sporządzono w trybie szczególnym:

- 3 akty urodzenia (transkrypcja)
- 2 akty małżeństwa (transkrypcja)
- 0 aktów zgonu

W kontrolowanym okresie w Urzędzie Stanu Cywilnego w Kijach odnotowano 1 wzmiankę dodatkową na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego.

Kontroli poddano 3 akty urodzenia i 2 akty małżeństwa, sporządzone w trybie transkrypcji oraz 1 wzmiankę dodatkową zamieszczoną na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego (100% zdarzeń).

Akty urodzenia poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2608022/00/AU/2024/553140	transkrypcja
2.	2608022/00/AU/2024/476535	transkrypcja
3.	2608022/00/AU/2024/996016	transkrypcja

Akty małżeństw poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2608022/00/AM/2024/376636	transkrypcja
2.	2608022/00/AM/2024/813990	transkrypcja

Transkrypcja

Art. 104 Pasc stanowi:

„1. Zagraniczny dokument stanu cywilnego, będący dowodem zdarzenia i jego rejestracji, może zostać przeniesiony do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji.

2. Transkrypcja polega na wiernym i literalnym przeniesieniu treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego zarówno językowo, jak i formalnie, bez żadnej ingerencji w pisownię imion i

nazwisk osób wskazanych w zagranicznym dokumencie stanu cywilnego.

3. Transkrypcji podlega dokument, który w państwie wystawienia jest uznawany za dokument stanu cywilnego i ma moc dokumentu urzędowego, jest wydany przez właściwy organ oraz nie budzi wątpliwości co do autentyczności.”

Wszystkie akty stanu cywilnego sporządzone w trybie szczególnym zawierały istotne nieprawidłowości, mające wpływ na treść aktu. Wątpliwości budzą także dokumenty znajdujące się w aktach zbiorowych. Odnotowano następujące naruszenia:

- naruszenia art. 104 ust. 2 Pasc tj. zasady wiernego i literalnego przeniesienia treści zagranicznego dokumentu w trybie transkrypcji – cztery akty zawierały dane, które w ogóle nie wynikały z dokumentu przedkładanego do transkrypcji.

W przypadku aktu urodzenia o nr 2608022/00/AU/2024/553140 w zagranicznym akcie urodzenia (wystawionym przez niemiecki urząd stanu cywilnego) przedkładanym do transkrypcji wpisano nazwiska rodowe rodziców dziecka, natomiast w polskim akcie urodzenia wpisano w zasadniczej części nazwiska noszone rodziców dziecka, które w ogóle nie wynikały z zagranicznego dokumentu (nadto wpisane przez Kierownika USC nazwisko noszone matki dziecka było innym nazwiskiem niż nazwisko figurujące w rejestrze PESEL w danych dot. matki dziecka. Błędnie transkrybowano bowiem również akt małżeństwa rodziców W/w dziecka, co zostanie jeszcze szczegółowo omówione poniżej).

W przypadku aktu urodzenia o nr 2608022/00/AU/2024/476535, który również został sporządzony przez Kierownika USC w trybie transkrypcji, w aktach zbiorowych znajdował się wystawiony przez niemiecki urząd stanu cywilnego dokument o nazwie „poświadczenie pochodzenia”, który nie można uznać za akt stanu cywilnego, a zatem w pierwszej kolejności stwierdzić należy, że Kierownik USC wybrał błędny tryb sporządzenia aktu. Niemniej, ewidentnie w/w dokument został potraktowany jako akt stanu cywilnego, bowiem w adnotacji sporządzonego polskiego aktu podano jako podstawę właśnie tryb transkrypcji. Zasady transkrypcji również i w tym wypadku nie zostały zachowane, bowiem w oryginalnym dokumencie podano nazwisko noszone i nazwisko rodowe matki dziecka, przy czym nazwisko noszone matki dziecka było nazwiskiem dwuczłonowym. W polskim akcie stanu cywilnego, Kierownik USC wpisał natomiast jako nazwisko noszone matki dziecka nazwisko jednoczłonowe (a więc nie wynikające z oryginalnego dokumentu), nazwisko rodowe matki zostało natomiast w ogóle pominięte w zasadniczej treści aktu. Nazwiska rodowe rodziców dziecka zostały natomiast następnie uzupełnione przez Kierownika UCS w drodze wzmianki dodatkowej o enigmatycznej treści wskazującej, że „uzupełnienie nastąpiło na podstawie akt stanu cywilnego”. Dodatkowo, w oryginalnym dokumencie widniała pisownia nazwiska dziecka Olivia, w polskim akcie wpisano natomiast imię dziecka Oliwia. Błąd ten został jednak później sprostowany w drodze wzmianki dodatkowej przez Kierownika USC.

W przypadku aktu urodzenia 2608022/00/AU/2024/996016 podstawą transkrypcji był wielojęzyczny odpis aktu urodzenia. W aktach zbiorowych znajdowały się dodatkowo: skan tego wielojęzycznego odpisu wraz z tłumaczeniem przysięgłym. Należy zatem wyjaśnić, że wielojęzyczne odpisy nie wymagają oczywiście tłumaczenia. Dane zawarte w wielojęzycznym odpisie zostały co prawda, co do zasady, poprawnie przeniesione do polskiego aktu, przy czym w zasadniczej treści polskiego aktu Kierownik USC wpisała zupełnie zaskakującą informację: „imię nazwisko biegłego”, podając przy tym imię i nazwisko tłumacza przysięgłego dokonującego tłumaczenia ze skanu wielojęzycznego odpisu. Bez wątpienia sposób procedowania Kierownika USC w tym i podobnych przypadkach świadczy o bardzo istotnej nieznajomości przepisów i praktyki sporządzania aktów stanu cywilnego.

W przypadku aktu małżeństwa o nr 2608022/00/AM/2024/376636 w aktach zbiorowych znajdował się wielojęzyczny odpis aktu małżeństwa oraz dokument o nazwie „odpis z księgi rodzinnej” wraz z tłumaczeniem przysięgłym. Który z dokumentów Kierownik USC przyjęła jako podstawę transkrypcji tak naprawdę nie wiadomo, bo informacji tej nie wskazano w adnotacji sporządzonego polskiego aktu. W każdym razie ani z jednego ani z drugiego zagranicznego dokumentu nie wynikało, jakie nazwisko nosić miałyby dzieci zrodzone z tego małżeństwa. W aktach zbiorowych brak również dodatkowego

oświadczenia rodziców dziecka w tej kwestii, jakie ewentualnie mogliby oni złożyć przed polskim kierownikiem usc przy dokonywaniu transkrypcji (na podstawie art. 106 ust. 1).

Pomimo braku podstaw do uzupełnienia rubryki dot. nazwiska dzieci zrodzonych z małżeństwa, rubryka ta została jednak uzupełniona przez Kierownika USC. Sposób procedowania Kierownika USC przy transkrypcji tego aktu budzi dalsze, jeszcze poważniejsze wątpliwości, bowiem w aktach zbiorowych znajduje się również tłumaczenie przysięgłe świadectwa zmiany nazwiska kobiety. W aktach zbiorowych w ogóle nie ma natomiast oryginału tego dokumentu. Pomimo, że zmiana nazwiska kobiety w ogóle nie została przez Kierownika USC odnotowana w formie wzmianki dodatkowej przy jej akcie małżeństwa, zmiana nazwiska kobiety została wprowadzona do rejestru PESEL. W rezultacie, działanie Kierownik USC doprowadziło do sytuacji, w której sporządzony akt stanu cywilnego nie odzwierciedla danych w rejestrze PESEL w zakresie nazwiska osoby. Powyższe należy uznać za bardzo istotne naruszenie przepisów prawa.

W niniejszej sytuacji, kierownik usc powinien uzyskać od wnioskodawczynie oryginał świadectwa zmiany nazwiska (należy bowiem przyjąć że taki oryginał z pewnością posiadała, skoro zostawiła w aktach zbiorowych tłumaczenie przysięgłe sporządzone z oryginału dokumentu), następnie odnotować zmianę nazwiska w formie wzmianki dodatkowej przy akcie małżeństwa, wybierając przy tym wzmiankę aktualizującą rejestr PESEL w zakresie nazwiska. Sama aktualizacja rejestru PESEL bez dodania do aktu stanu cywilnego odpowiedniej wzmianki jest w opisywanej sytuacji niedopuszczalna.

- naruszenie art. 104 ust. 4 Pasc – transkrypcji dokonuje się na wniosek osoby, której dotyczy zdarzenie podlegające transkrypcji, osoby która wykaże interes prawny w transkrypcji lub interes faktyczny w transkrypcji dokumentu potwierdzającego zgon.

W przypadku aktu małżeństwa o nr 2608022/00/AM/2024/813990 transkrypcja aktu małżeństwa została dokonana przez Kierownika USC z urzędu. Wyjaśnić co prawda należy, że art. 104 ust. 6 Pasc dopuszcza możliwość dokonania transkrypcji także z urzędu, jednakże w opisywanym przypadku dokonywanie transkrypcji z urzędu było bezzasadne. W niniejszym przypadku, odpis aktu małżeństwa sporządzony przez austriacki urząd stanu cywilnego został przekazany przez Wydział Konsularny Ambasady RP w Wiedniu w trybie przewidzianym w art. 57 ust. 1 Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii o wzajemnych stosunkach w sprawach z zakresu prawa cywilnego oraz o dokumentach z dnia 11.12.1963 r. (Dz. U. z 1974 r. nr 6, poz. 33). Ambasada nadesłała ten odpis do Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego, a Wojewoda Świętokrzyski przekazał dokument wg właściwości do USC Kije z informacją, że przesyła dokument celem naniesienia przypisku przy akcie urodzenia kobiety. Kierownik USC bezzasadnie przeprowadził jednak z urzędu transkrypcję aktu małżeństwa.

- naruszenia art. 104 ust. 1 Pasc – transkrypcji może podlegać zagraniczny dokument stanu cywilnego, będący dowodem zdarzenia i jego rejestracji.

W przypadku aktu urodzenia o nr 2608022/00/AU/2024/476535 transkrybowany został dokument o nazwie „poświadczenie pochodzenia”, który nie może być uznany sensu stricto za akt stanu cywilnego. Należy wyjaśnić, że gdyby w omawianym przypadku dokument był wystawiony przez kraj, w którym nie jest sprowadzona rejestracja stanu cywilnego (*przy czym przez „nieprowadzenie rejestracji stanu cywilnego” należy rozumieć sytuację, w których rejestracja nie jest prowadzona przez dany kraj w ogóle bądź nie jest prowadzona w sposób odrębny, wydzielony, w formie aktów stanu cywilnego*) należałoby ewentualnie rozważyć możliwość sporządzenia polskiego aktu w trybie rejestracji zdarzenia (art. 99 Pasc). W tym przypadku przedmiotowy dokument był jednak wystawiony przez niemiecki urząd stanu cywilnego, a Niemcy są krajem, który prowadzi rejestrację stanu cywilnego w formie aktów stanu cywilnego (*notabene Kierownik USC przeprowadzał w tym samym czasie transkrypcję aktu urodzenia również siostry tego dziecka i w tym przypadku w aktach zbiorowych znajdował się właśnie niebudzący wątpliwości odpis aktu urodzenia wydany przez niemiecki urząd stanu cywilnego*). Należy zatem

stwierdzić, że Kierownik USC przyjął po prostu jako podstawę transkrypcji niewłaściwy dokument, podczas gdy powinna wezwać wnioskodawcę do złożenia odpisu aktu urodzenia.

Odnosnie aktów sporządzanych w trybie transkrypcji, wskazać jeszcze należy na dokonywaną przez Kierownika USC praktykę wpisywania przy sporządzanych aktach imienia i nazwiska tłumacza przysięgłego dokonującego tłumaczenia zagranicznego dokumentu. Takie działanie jest zupełnie niezrozumiałe i nie ma podstaw w przepisach prawa. Sam sposób wprowadzenia przez Kierownika USC tej informacji budzić może co najmniej zdziwienie, bowiem w przypadku pierwszego z aktów urodzeń uzupełniano w drodze wzmianki dodatkowej imię i nazwisko tłumacza wpisując imię i nazwisko tłumacza przysięgłego, w przypadku drugiego aktu urodzenia, uzupełniano z kolei w drodze wzmianki dodatkowej imię i nazwisko biegłego wpisując imię i nazwisko tłumacza przysięgłego, w przypadku trzeciego aktu urodzenia wpisano natomiast już w zasadniczej części w rubrykach imię i nazwisko - imię i nazwisko tłumacza przysięgłego. W przypadku pierwszego aktu małżeństwa uzupełniono z kolei rubryki: imię biegłego i nazwisko tłumacza, również wpisując imię i nazwisko tłumacza przysięgłego. Powyższe świadczy nie tylko o bardzo istotnej nieznajomości przepisów i praktyki, ale również po prostu zwyczajnego braku logiki w podejmowanych działaniach.

Należy wyjaśnić, że rubryki dot. imienia i nazwiska tłumacza oraz imienia i nazwiska biegłego podlegają wypełnianiu w przypadku udziału tych osób (tj. biegłego lub tłumacza) w następujących czynnościach z zakresu rejestracji stanu cywilnego – zgłoszenie urodzenia lub zgonu, jeżeli kierownik usc nie potrafi samodzielnie porozumieć się z osobami dokonującymi zgłoszenia, procedura zawarcia związku małżeńskiego, jeżeli osoby zawierające małżeństwo lub świadkowie nie potrafią porozumieć z kierownikiem usc. Powyższe przypadki reguluje art. 32 Pasc. Absolutnie nie należy wypełniać tych rubryk wpisując imię i nazwisko tłumacza przysięgłego, który dokonywał tłumaczenia zagranicznego dokumentu.

Jako uchybienie należy jeszcze dodatkowo odnotować, iż w aktach zbiorowych do aktów sporządzanych w trybie szczególnym brak jest potwierdzeń odbioru przez wnioskodawców odpisu zupełnego polskiego aktu, którego wydanie jest zakończeniem procedury transkrypcji zagranicznego aktu.

Należy także nadmienić, że analizując treść zamieszczanych wzmianek dodatkowych dot. uzupełnienia aktów o brakujące dane, kontrolujący zwrócili uwagę, iż w treści wzmianek wskazano jedynie, iż uzupełnienie nastąpiło „na podstawie akt stanu cywilnego”, nie powołując się na konkretny dokument. W ocenie kontrolujących tego rodzaju zapis jest za mało precyzyjny i należy go unikać.

Wyjaśnić należy, iż ustawodawca nie wskazał wprost treści wzmianki dodatkowej, stąd też opisanej sytuacji nie należy rozpatrywać w kategoriach naruszeń przepisów. Mając na względzie przejrzystość aktów i pewność obrotu prawnego należy jednak - w ocenie kontrolujących – w treści wzmianki powołać numer aktu stanu cywilnego lub innego dokumentu, będącego podstawą uzupełnienia. Podobnie, w przypadku wpisywania adnotacji o podstawie sporządzania aktu powstałego w trybie szczególnym, należy w adnotacji wskazywać oznaczenie dokumentu zagranicznego, będącego podstawą sporządzenia polskiego aktu.

Przypiski, dane przy akcie, przekazywanie danych do GUS:

Potrzebne przypiski uzupełnione.

Staranność uzupełnienia danych przy aktach sporządzanych w trybie szczególnym budzi zastrzeżenia: w przypadku 4 aktów zabrakło danych w zakresie obywatelstw, w przypadku jednego z aktów urodzeń także danych w zakresie nr PESEL rodziców dziecka.

W 4 skontrolowanych przypadkach widniejąca w systemie data przesłania danych do GUS pokrywała się z datą sporządzenia aktu stanu cywilnego lub przesłanie danych nastąpiło po upływie kilkunastu dni; jednakże w jednym przypadku (*akt urodzenia nr 2 z załączonej tabeli*) przesłanie danych nastąpiło dopiero po upływie ponad dwóch miesięcy.

Sposób dokumentowania wniesienia opłaty skarbowej przy sporządzanych aktach: W aktach zbiorowych przechowywany jest dowód wniesienia opłaty skarbowej w odpowiedniej wysokości.

Dowody: akty urodzenia oraz akty małżeństwa wraz z aktami zbiorowymi, sporządzone w kontrolowanym okresie w trybie transkrypcji, wymienione w tabelach powyżej.

Wpisywanie wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

W kontrolowanym okresie w USC Kije w jednym przypadku zamieszczono przy akcie małżeństwa nr 2608022/00/AM/1997/111597 wzmiankę dodatkową o rozwiązaniu małżeństwa przez rozwód na podstawie orzeczenia sądu w Holandii z dnia 21.09.2023 roku, prawomocnego z dniem 21.09.2023 roku.

Przypomnieć należy, iż zgodnie z art. 108 ust. 1 PASC kierownik urzędu stanu cywilnego dołącza wzmiankę dodatkową do aktu stanu cywilnego lub zamieszcza przypisek przy tym akcie, jeżeli orzeczenie sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcie innego organu państwa obcego podlega uznaniu na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, wiążących Rzeczpospolitą Polską wielostronnych lub dwustronnych umów międzynarodowych lub prawa Unii Europejskiej.

Skuteczność na terytorium Polski zagranicznego orzeczenia o rozwodzie zależy zatem od jego uznania w sposób określony w Kodeksie postępowania cywilnego, o ile prawo wspólnotowe czy ratyfikowana przez Polskę umowa międzynarodowa nie stanowią inaczej.

Uwzględniając, że problematyka uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych, w tym rozwodowych stanowi przedmiot regulacji wiążącego Polskę Rozporządzenia Rady (UE) nr 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę ((Dz.U. UE. L. 178/1), obowiązującego od 1 sierpnia 2022r – zwanego dalej rozporządzeniem Rady, skuteczność wyroku rozwodowego orzeczonego przez sąd w Holandii w 2023 roku winna podlegać ocenie w oparciu o przepisy niniejszego rozporządzenia Rady.

Podstawy nieuznania orzeczeń dotyczących rozwodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa wylicza art. 38 rozporządzenia Rady. W świetle powyższej regulacji, orzeczenia dotyczącego rozwodu nie uznaje się;

- a) jeżeli takie uznanie jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym powołano się na uznanie;
- b) w przypadku gdy orzeczenie zostało wydane zaocznie - jeżeli stronie przeciwnej nie doręczono pisma wszczynającego postępowanie lub pisma równoważnego, w czasie i w sposób umożliwiający jej przygotowanie obrony, chyba że zostanie ustalone, że strona przeciwna jednoznacznie zgodziła się z orzeczeniem;
- c) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym w postępowaniu między tymi samymi stronami w państwie członkowskim, w którym powołano się na uznanie; lub
- d) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim między tymi samymi stronami, o ile to wcześniejsze orzeczenie

spełnia warunki niezbędne do jego uznania w państwie członkowskim, w którym powołano się na uznanie.

W skontrolowanym przypadku, w aktach zbiorowych w ogóle brak było odnośnego orzeczenia sądu wraz z tłumaczeniem. Znajdowało się tylko zaświadczenie, o którym mowa w art. 36 ust 1 lit a Rozporządzenia Rady. Załączanie powyższego zaświadczenia jest jak najbardziej zasadne i ułatwia ocenę możliwości uznania orzeczenia, jednak niezbędne pozostaje przede wszystkim przedstawienie samego orzeczenia i jego tłumaczenia, które bezspornie powinno znajdować się w aktach zbiorowych. Ustandaryzowane (tj. wydawane w jednolitej formie w krajach UE) zaświadczenie jest bowiem tylko załącznikiem do właściwego orzeczenia. W niniejszym przypadku doszło zatem do istotnego naruszenia art. 108 Pasc.

Niemniej, należy również stwierdzić, że z treści załączonego zaświadczenia wynikało, że wskazane orzeczenie rozwodowe jest prawomocne oraz, iż nie zostało ono wydane w trybie zaocznym. Istniały zatem podstawy do uznania przez kierownika usc orzeczenia rozwodowego i zamieszczenia przy akcie małżeństwa wzmianki o rozwiązaniu małżeństwa przez rozwód. Niezbędne pozostawało jednak wezwanie wnioskodawcy do przedstawienia oryginału orzeczenia wraz z tłumaczeniem przysięgłym, nie tylko załącznika do orzeczenia.

Reasumując, 100 % skontrolowanych w tym obszarze zdarzeń zawierało istotne nieprawidłowości. Realizacja zadań w przedmiocie sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w rejestrze stanu cywilnego), uznawania orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych została zatem oceniona negatywnie.

III przechowywanie dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń

Dokumenty przechowywane są w zamykanych szafach, pomieszczenia usc są właściwie zabezpieczone.

Dla realizacji zadań przez Urząd Stanu Cywilnego w Kijach pobrano ze Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w dn. 16.02.2024 r. partię 300 blankietów o nr AG6647001-AG6647300 (nr pokwitowania (28/2024), wykorzystywanych w 2024 roku. Kontrola poddała całą partię. Korzystając z generowanych w ramach Bazy Usług Stanu Cywilnego raportów, ustalono, iż 267 blankietów miało status „wydany” , natomiast 33 blankiety w ogóle nie zostały zarejestrowane w rejestrze stanu cywilnego jak wydane lub zniszczone. Są to blankiety o numerach:

1. AG6647003
2. AG6647008
3. AG6647010
4. AG6647014
5. AG6647016
6. AG6647018
7. AG6647024
8. AG6647035
9. AG6647047
10. AG6647049
11. AG6647055

12. AG6647070
13. AG6647080
14. AG6647089
15. AG6647094
16. AG6647099
17. AG6647101
18. AG6647105
19. AG6647112
20. AG6647119
21. AG6647123
22. AG6647129
23. AG6647150
24. AG6647151
25. AG6647152
26. AG6647157
27. AG6647163
28. AG6647165
29. AG6647169
30. AG6647172
31. AG6647173
32. AG6647262
33. AG6647266

Z ustaleń wynika, że blankietów tych brak jest fizycznie w Urzędzie Stanu Cywilnego (tj. nie są one przechowywane jako czyste, niewykorzystane jeszcze blankiety).

Nie udało się ustalić czy wskazane blankiety gdzieś zaginęły czy też np. zostały zniszczone, ale nie zarejestrowane w RSC jako zniszczone. Kierownik USC odpowiedzialna za wykorzystywanie blankietów w ubiegłym roku nie pracuje już w urzędzie, stąd też nie mogła udzielić wyjaśnień w sprawie.

Podkreślić należy - o czym przypominaliśmy m.in. w piśmie skierowanym do Kierowników USC w dn. 19.09.2019 roku - iż zgodnie z art. 44 ustawy z dn. 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych, dokumenty publiczne będące drukami ścisłego zachowania oraz blankiety tych dokumentów (w tym m.in. formularze odpisów i zaświadczeń z zakresu stanu cywilnego) powinny być ewidencjonowane, a prowadzona ewidencja ma zapewniać pełną rozliczalność wykorzystywanych blankietów.

Ustalono, że w USC Kije nie jest w żaden sposób prowadzona ewidencja wykorzystywanych blankietów. Kierownik USC w Kijach nie korzystała z możliwości drukowania z elektronicznego rejestru stanu cywilnego raportów dot. wydanych i zniszczonych blankietów. Nie prowadziła także swojej ewidencji dot. wydawanych blankietów, która pomogłaby ewentualnie ustalić status blankietów, które nie zostały zarejestrowane w rejestrze stanu cywilnego.

Podsumowując: **ze skontrolowanej partii 300 blankietów, 33 blankiety nie miały statusu blankietu „czystego”, wykorzystanego do wydania dokumentów lub zniszczonego, co stanowi 11%.** W tym miejscu należy wskazać przyjęty przez kontrolerów próg istotności, którego przekroczenie wywołuje ocenę negatywną, a mianowicie: ponad 5% stwierdzonych nieprawidłowości (blankietów o niewyjaśnionym statusie) powoduje ocenę negatywną.

Reasumując: z uwagi na brak prowadzonej ewidencji wykorzystywanych blankietów asc (które są drukami ścisłego zarachowania) obszar dot. bezpieczeństwa przechowywania dokumentów oraz wykorzystywania blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń został oceniony negatywnie.

Mając na uwadze powyższe oceny i uwagi wnoszę o:

1. Bezwzględne przestrzeganie przepisów dot. sporządzania aktów zgonu w zakresie wpisywania danych dot. miejsca i daty oraz godziny zgonu lub miejsca i daty oraz godziny znalezienia zwłok (dane te powinny bezsprzecznie odzwierciedlać informacje zawarte w prawidłowo wypełnionej karcie zgonu; w przypadku wątpliwości co do treści niniejszych danych wpisanych w karcie zgonu obowiązkiem kierownika usc pozostaje przeprowadzenie stosownego postępowania wyjaśniającego, w tym podjęcie działań mających na celu uzyskanie prawidłowo wypełnionej karty zgonu).
2. Bezwzględne przestrzeganie ustawowych terminów sporządzenia aktu małżeństwa tj. sporządzanie aktów małżeństw najpóźniej w następnym dniu roboczym po przyjęciu przez kierownika usc oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński lub też - w przypadku małżeństw „konkordatowych” - najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu otrzymania zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego.
3. Sporządzanie aktu małżeństwa przez tę samą osobę, która przyjęła oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński (tj. w przypadku przyjęcia oświadczeń przez Wójta, sporządzony akt małżeństwa również powinien zostać podpisany przez Wójta).
4. Każdorazowe opatrywanie wpływających do usc dokumentów (w tym zaświadczeń stwierdzających, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego) pieczętą z datą wpływu.
5. Odstąpienie od sporządzania decyzji administracyjnej w przypadku zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem terminu, o którym mowa w art. 4 Krio (zezwolenie powinno przyjąć postać zwykłego pisma/ notatki sporządzonej w aktach sprawy).
6. Odstąpienie od praktyki gromadzenia w aktach zbiorowych wniosków nupturientów „o wydanie zaświadczenia o zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa wyznaniowego”.
7. W przypadku małżeństw zawieranych poza lokalem usc przechowywanie w aktach zbiorowych wniosków nupturientów o przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego wraz z uzasadnieniem oraz oświadczeniem, że zaproponowane miejsce zawarcia związku małżeńskiego zapewnia bezpieczeństwo oraz zachowanie uroczystej formy.
8. Bezwzględne stosowanie przepisów regulujących zasady transkrypcji zagranicznych aktów stanu cywilnego do polskiego rejestru stanu cywilnego tj. należy dokonywać wiernego,

literalnego przeniesienia treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, a ewentualne brakujące dane uzupełniać w odrębnym postępowaniu (w drodze wzmianki).

9. Sporządzanie polskich aktów stanu cywilnego w trybie transkrypcji (art. 104 ust.1 Pasc) tylko w przypadku przedłożenia przez wnioskodawcę zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, będącego dowodem zdarzenia i jego rejestracji.
10. Odstąpienie od praktyki wpisywania w aktach sporządzanych w trybie szczególnym imienia i nazwiska tłumacza przysięgłego dokonującego tłumaczenia zagranicznego dokumentu.
11. Dokumentowanie odbioru przez wnioskodawców wydanych po transkrypcji odpisów aktów stanu cywilnego.
12. Redagowanie wzmianek dodatkowych o sprostowaniu lub uzupełnieniu aktu stanu cywilnego w taki sposób, aby w treści wzmianki powoływać konkretny dokument stanowiący podstawę sprostowania lub uzupełnienia asc.
13. W przypadku wpisywania do aktów wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych bezwzględne gromadzenie w aktach zbiorowych odnośnego orzeczenia wraz z jego urzędowym tłumaczeniem.
14. Stosowanie się do art. 20 ust. 2 i 3 ustawy Prasc poprzez zamieszczanie przy sporządzanych aktach (także tych powstałych w trybie transkrypcji/rejestracji zdarzenia) odpowiednich danych (dane o obywatelstwie i nr PESEL osoby, której dotyczy akt oraz przy akcie urodzenia także numery PESEL rodziców osoby, której dotyczy akt).
15. Wprowadzenie ewidencjonowania blankietów – druków ścisłego zarachowania – zapewniającego pełną rozliczalność ich wykorzystania.
16. Skrupulatne rejestrowanie w elektronicznym rejestrze stanu cywilnego wydawanych blankietów asc.

Na podstawie art. 49 ustawy o kontroli w administracji rządowej, proszę o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości, a także o przekazanie – **w terminie 14 dni** od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego – informacji o sposobie wykorzystania ww. uwag i wniosków oraz o wykonaniu zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, iż zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od niniejszego wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Skład zespołu kontrolerów:

1/ Agnieszka Skrzyniarz – inspektor wojewódzki - kierownik zespołu kontrolerów

2/ Edyta Piotrowska- Cholewa – Kierownik Oddziału ds. Nadzoru i Obywatelstwa Polskiego – członek zespołu kontrolerów

Józef Bryk
Wojewoda Świętokrzyski